

Xalqaro marketing

Xalqaro marketingning tahliliy funksiyasi

Tashqi bozorlarni kompleks o'rganishning xususiyatlari

Xalqaro bozorni tanlashda uchta ko'rsatkichni o'rganishga e'tibor qaratiladi:

- Bozor salohiyati va sharoitlari
- Intensiv raqobat usurari
- Korxonaning maqsad va imkoniyatlari

- **Xalqaro bozorga chiqishni rejalashtirishda korxonalar o'z oldiga turli xil maqsadlarni qo'yadi**

Xalqaro marketingda tashqi bozorni o'rganish uchun mos keluvchi manbalardan foydalaniladi.

Bozor sub'yektlarining asosiy qismi xorijiy bozorlarni ketma-ketlikda, kaskad usulida egallab olish taktikasiga amal qiladi. Bunda quyidagi sxemalarga rioya qilinadi:

- eng qulay mamlakat yoki mintaqani tanlash;
- ushbu bozorda bo'lish usulini aniqlash;
- bozorga moslashtirilgan tovar va xizmatlar, ularning narxi bo'yicha tijorat takliflarini aniqlash;
- tijorat siyosati, sotuv siyosati, kommunikatsiyalarni aniqlash va savdo xodimlarini tanlash.

Jahon bozorini segmentlash usullari

Tashqi bozorlarni 2 yo'nalishda segmentlash mumkin.

- Macro daraja
- Micro daraja

Umumiy ko'rinishda eksportning turli xil tashkiliy shakllarini tanlashni quyidagi shartlar bilan ifodalash mumkin:

- bozor shartlari – erkinlashtirilgan va markazlashmagan iqtisodiyot sharoitlarida faoliyat ko'rsatuvchi ilg'or yoki qoloq savdo tuzilmasiga ega bo'lgan ochiq yoki yopiq bozor;
- tovar bilan bog'liq shartlar – firma mahsuloti yoki oddiy tovar, texnik xizmat ko'rsatish bilan yoki usiz, oson va qiyin eksport qilinadigan;
- korxonada faoliyati bilan bog'liq shartlar – cheklangan yoki kengaytirilgan maqsadlar, xalqaro bozor sharoitlarida ishlash tajribasining bor yoki yo'qligi, rivojlangan yoki yaxshi rivojlanmagan resurslar salohiyati (moliya, kadrlar tarkibi, ishlab chiqarish quvvatlari va hokazo).

Bozor kon'yunkturasining asosiy ko'rsatkichlari

Kon'yunktura = *holat*

Bozor kon'yunkturasi - bu ma'lum bir vaqtda, ma'lum bir hududda talab bilan taklif o'rtasidagi nisbatdir.

Uzoq muddatli o'sish imkoniyalarini aniqlash va kon'yunktura tahlili bir-biri bilan bog'liq va u bir-birini to'ldira boradi.

Sifatli tahlil qilish uchun to'plangan ma'lumotlarni 3 ta guruhga bo'lina

-o'tgan davr kon'yunktura ma'lumotlari;

-tadqiq qilinayotgan davr kon'yunktura ma'lumotlari;

-kelgusidagi kon'yunkturaga ta'sir etuvchi ma'lumotlar.

Xalqaro bozor kon'yunkturasini bashorat qilish usullari

- Bashorat qilish bu - ob'yektning kelajagini tahlil qilish va bu kelajakni qanday bo'lishini ko'ra bilishdir.

Tovarlar bozori bashoratini aniqlashda quyidagi talablar e'tiborga olinishi shart:

- Kelajakda bozor kon'yunkturasiga ta'sir etuvchi omillarni xisobga olgan holda ilmiy asoslangan, ishonchli va tizimli yondashish.
- Bashoratni aniqlashda bir necha variantlardan foydalanish, ularning natijalari bir xil yoki yaqin bo'lishi.
- Ishlatilgan uslublarning ilmiy asosi etarli bo'lishi.
- Xulosalarni aniq va ravon tilda, ayniqsa qaror qabul qiluvchilarga tushunarli ishlanganligi.
- Bozor kon'yunkturasi istiqboli o'z vaqtida aniqlanishi va korxonalar, assotsiatsiya, kompaniya va vazirliklar ishini boshqarishda qo'llaniladi.

**Bozor kon'yunkturasini bashorat qilish
uslublarini 4 ta katta sinfga bo'lishimiz
mumkin.**

Faktografik uslublar

Ekspert uslublar

Ekstropolyasiya uslubi

Ekonometrik modeller

Bozor kon'yunkturasini tahlil va bashorat qilish natijalari firmaning biznes-reja tuzishda yoki firmaning bozordagi butun faoliyatini tartibga solishda va boshqarishda keng qo'llaniladi.

Nazorat va muhokama uchun savollar

- Xalqaro bozor tadqiqotlarining asosiy tamoyillarini tavsiflab bering.
- Bozorlarni baholash va ranglarga ajratishdan maqsad nima?
- Tashqi bozorni o'rganish manbalarini aytib bering.
- Xalqaro bozorda rejalashtirishning qaysi bosqichlari mavjud?
- Xalqaro bozorda joriy rejalashtirishning qanday usullari mavjud?